

Забележка: Задачите, свързани с двата източника на информация, са само примерни и имат за цел преди всичко проверка на уменията за разбиране и за прилагане на знанията. Не трябва да се възприемат като типови задачи, които задължително ще се включват във всеки изпитен вариант. До голяма степен броят, видът на задачите (със структуриран или с кратък свободен отговор) и съответните езикови явления, които ще се проверяват чрез тях, ще зависят от характеристиките на конкретния текст и на другия източник на информация. Посочените отговори на задачите с кратък свободен отговор също са примерни.

Прочетете текста и разгледайте таблицата, за да изпълните задачи от 1. до 16. включително.

Пингвините са нелетящи птици, обитаващи Южното полукълбо. Те не живеят, противно на всеобщото разбиране, само в студен климат – три вида населяват тропиците. Все пак най-многобройните постоянни обитатели на континента Антарктида си остават именно пингвините.

Тези необикновени птици се отличават с масивно, трмаво тяло, а когато ходят по сушата, са изправени почти във вертикално положение. Гърбът е тъмен, най-често черен, а гърдите и коремът са бели. Изглеждат така, сякаш са облечени във фракове¹. Пингвините обаче са **великолепно** приспособени за воден начин на живот. Когато се намират във водата, черната окраска по техния гръб се слива с тъмния фон на водната повърхност. Гърдите и коремът им хармонират със светлите слоеве на водата, в която прозира слънчевата светлина. Крилата – тесни и заострени, наподобяващи плавници, не биха издържали тежките им тела във въздуха. Затова пък благодарение на тях плуват **виртуозно** във водата, движейки ги както птиците при полет — напред и нагоре, след това рязко ги спускат надолу. Гръдните мускули на пингвините са много по-мощни от тези на летящите им родственици, защото, за да се извършват движения под водата като при летене във въздуха, е много по-трудно.

Тези интересни птици изграждат дебел слой подкожна мазнина, който предпазва тялото им от измръзване. Именно заради тази ценна мазнина ги изстребвали масово в началото и в средата на XX век.

<i>Вид пингвин</i>	<i>Разпространение</i>	<i>Отличителни белези</i>	<i>Интересни факти</i>
Императорски пингвин	Крайбрежието на Антарктида и в прилежащите морета	Главата и крилете са черни; коремът е бял; човката е виолетово-розова	Най-големият от всички видове пингвини; може да остане под вода до 18 мин
Кралски пингвин	Северните части на Антарктида и острови с умерен климат в този район	Оранжево-жълта ивица в долната част на врата; гърбът е сивкавочерен	Не строи гнезда, мъти и отглежда малките върху краката си под топла коремна торбичка
Качулат пингвин	Южните части на Африка и Южна Америка	Жълто оперение отстрани на главата; гърбът е синьо-черен	Издава силни кресливи звуци, с които обявява присъствието си и защитава своята територия

¹ Официална горна мъжка дреха, къса отпред, с удължена задна част, разделена на две.

1. В кой ред твърдението отговаря на структурирането на информацията в двата източника – текста и таблицата?

- А) Информацията и в двата източника е организирана основно около сведенията за трите вида пингини и техните характеристики.
- +Б) Информацията и в двата източника е свързана с три ключови подтеми – местообитание, външен вид и допълнителни данни за пингините.
- В) Информацията и в двата източника е разгърната в три части – увод, изложение и заключение.
- Г) Информацията и в двата източника е структурирана около три момента – минало, настояще и бъдеще на пингините.

2. Каква е връзката между двата източника на информация – текста и таблицата?

- А) В таблицата е обобщена информацията за пингините, включена в текста.
- Б) Текстът оспорва основната информация за пингините, поместена в таблицата.
- +В) Таблицата допълва и разширява информацията за пингините, представена в текста.
- Г) Текстът анализира и критикува дадените в таблицата сведения за пингините.

3. Кое е вярното твърдение, като се има предвид информацията от текста и от таблицата?

- А) Текстът съдържа информация за външния вид и начина на живот на пингините, а таблицата – само за външния им вид.
- +Б) Както таблицата, така и текстът съдържат информация за външния вид и за местообитанията на пингините.
- В) Таблицата съдържа информация за окраската и оперението на пингините, а текстът не съдържа такава информация.
- Г) Текстът съдържа информация за размера на нелетящите птици, а таблицата – за видовете и за размножаването им.

4. Кой от следните начини за представяне на информация е използван в текста?

- А) Цитират се становища.
- Б) Доказват се хипотези.
- +В) Дават се сведения.
- Г) Разказва се за събитие.

5. Като имате предвид информацията от таблицата, посочете как качулатият пингвин сигнализира за своето присъствие?

- А) като стои под вода до осемнадесет минути
- Б) като не изгражда свои гнезда
- +В) като пищи силно и кресливо
- Г) като се грижи за малките върху краката си

6. Как може да се тълкува смисълът на употребеното в текста изречение?

Изглеждат така, сякаш са облечени във фракове.

- А) Пингините винаги носят много специален вид облекла.
- +Б) Външният вид на пингините наподобява определен вид дреха.
- В) Пингините обичат да ходят на сушата официално облечени.
- Г) Външният вид на пингините е белег за тяхното възпитание.

7. Като имате предвид сферата на общуване, с която се свързва текстът, посочете кой израз е уместно да замени подчертаната дума *великолепно*?

- А) вълшебно
- Б) ужасно добре
- В) супер яко
- +Г) отлично

8. Коя от посочените думи е синоним на подчертаната в текста дума *виртуозно*?

- +А) изкусно
- Б) виртуално
- В) интересно
- Г) подходящо

Прочетете подчертаното изречение в текста и изпълнете задачи 9., 10. и 11. включително.

9. В кой ред е посочена съюзна връзка, чиято употреба вместо съюзната дума *когато* променя смисъла на изречението?

- А) като
- Б) в случай че
- В) щом
- +Г) въпреки че

10. Кое твърдение НЕ е вярно?

- А) Изречението е сложно съставно с подчинено обстоятелствено изречение, като главното изречение е на втора позиция.
- Б) Подчиненото обстоятелствено изречение може да се постави след главното и смисълът няма да се промени.
- +В) Изречението е сложно съставно с подчинено обстоятелствено изречение, като подчиненото изречение е след главното.
- Г) Подчиненото изречение в състава на сложното е обстоятелствено и пояснява сказуемо от главното изречение.

11. Подчиненото обстоятелствено изречение е за:

- А) начин
- +Б) време
- В) количество
- Г) място

12. В кой ред е посочено вярното твърдение по отношение на употребата на втората и на третата запетая в изречението?

Тези необикновени птици се отличават с масивно, тромаво тяло, а когато ходят по сушата, са изправени почти във вертикално положение.

- А) Запетайте са поставени правилно, защото ограждат обособено обстоятелствено пояснение.
- +Б) Запетайте са поставени правилно, защото отделят прости изречения в състава на сложното изречение.
- В) Втората запетая е поставена грешно, защото тя трябва да е пред съюзната дума „когато“.
- Г) Втората запетая е поставена правилно, защото разделя еднородни части при изброяване.

13. Довършете изреченията, имайки предвид информацията от текста и от таблицата, като срещу буквата запишете цифрата на вярното твърдение.

А	Най-големите пингвини притежават виолетово-розова човка и ...	1	... които обаче не могат да ги държат във въздуха.
Б	За пингвините е известно, че най-масово са разпространени на Антарктида и че са птици, ...	2	... са готови да отбраняват своята територия.
В	Пингвините са със специфична форма на крилата, ...	3	... са в състояние да издържат под водната повърхност цели 18 минути.
Г	Някои пингвини издават много силни кресливи звуци, което означава, че ...	4	... които не умеят да летят като останалите свои родственици.

Отговори: А – 3; Б – 4; В – 1; Г – 2

14. Като имате предвид информацията от текста и от таблицата, запишете два аргумента в подкрепа на тезата, че пингвините много добре са се приспособили за живот във водата.

Примерен отговор:

Пингвините плуват виртуозно с помощта на крила с форма на плавници.

Черният гръб на пингвините се слива с тъмната водна повърхност, а белите им гърди и корем – със светлите слоеве на водата.

15. Преобразувайте подчертаната част в изречението в подчинено изречение, като запазите смисъла.

Пингвините са нелетящи птици, обитаващи Южното полукълбо.

Примерен отговор:

които обитават Южното полукълбо.

16. Препишете последното изречение от текста, като преобразувате глаголната форма в глаголна форма за изявително наклонение.

Примерен отговор:

Именно заради тази ценна мазнина ги изтребват/са изтребвани масово в началото и в средата на ХХ век.